

УДК 373.2.091.33:316.774

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/77-1-43>

Людмила КОБИЛЕЦЬКА,

orcid.org/0000-0003-4688-3622

кандидат філологічних наук, доцент,

доцент кафедри початкової та дошкільної освіти

Львівського національного університету імені Івана Франка

(Львів, Україна) *lyudmyla.kobyletska@lnu.edu.ua*

Юлія ФАРИНА,

orcid.org/0009-0000-7059-3540

студентка II курсу магістратури факультету педагогічної освіти

Львівського національного університету імені Івана Франка

(Львів, Україна) *farinaula@gmail.com*

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ МАСМЕДІА У ПРОЦЕСІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ДОШКІЛЬНИКІВ

Статтю присвячено дослідженню ролі засобів масової інформації у процесі інтелектуального розвитку дітей дошкільного віку. Відповідно до Базового компонента дошкільної освіти, здобувачі освіти мають мати сформовану цифрову компетентність – здатність використовувати інформаційно-комунікаційні та цифрові технології для задоволення власних індивідуальних потреб і розв'язання освітніх, ігрових завдань на основі набутих елементарних знань, умінь, позитивного ставлення до комп'ютерної та цифрової техніки.

У статті проаналізовано сучасний масмедійний простір та підходи до медіаосвіти в контексті дошкільної педагогіки. Основна увага приділяється впливу різних типів медіаконтенту на когнітивні здібності дітей, зокрема, розвиток мовленнєвих навичок, уваги, критичного мислення та соціальних компетентностей. Також описано специфіку використання телебачення, радіо, комп'ютерних ігор, електронних книг та освітніх додатків у закладах дошкільної освіти. Детально проаналізовано: як інтерактивні медіаінструменти сприяють розвитку когнітивних здібностей дітей, стимулюють їхню допитливість і здатність до вирішення проблем. Зокрема, розглянуто позитивні та негативні аспекти медіаспоживання, а також важливість вибору якісного контенту для забезпечення ефективного інтелектуального розвитку дошкільників. Підкреслено значення медіаосвіти як невід'ємного елемента сучасного освітнього процесу, що дозволяє дітям дошкільного віку адаптуватися до інформаційного суспільства. Медіаосвіту дітей дошкільного віку розглядаємо як невід'ємну частину освітнього процесу, що складається з таких складових (навчання про медіа; навчання, виховання й розвиток через медіа та для медіа). Проаналізовано вплив різних медіаресурсів на формування критичного мислення та здатність до аналізу інформації, а також їхню роль у розвитку мовленнєвих та соціальних навичок. Дослідження показує, що навчання медіаграмотності має значний потенціал для збагачення освітнього процесу в закладах дошкільної освіти, підкреслює важливість інтеграції медіаосвіти в освітні програми дошкільних закладів для підготовки дітей до викликів сучасного інформаційного суспільства.

Ключові слова: інтелектуальний розвиток, діти дошкільного віку, медіаосвіта, масмедіа, медіаграмотність, медіасередовище, медіаінструменти.

Lyudmyla KOBYLETSKA,

orcid.org/0000-0003-4688-3622

Candidate of Philological Sciences, Associate Professor;

Associate Professor at the Department of Preschool and Primary Education

Ivan Franko National University of Lviv

(Lviv, Ukraine) *lyudmyla.kobyletska@lnu.edu.ua*

Yulia FARYNA,

orcid.org/0009-0000-7059-3540

Student of the 2nd year of the Master's Degree at the Faculty of Pedagogical Education

Ivan Franko National University of Lviv

(Lviv, Ukraine) *farinaula@gmail.com*

FEATURES OF USING THE MEDIA IN THE PROCESS OF INTELLECTUAL DEVELOPMENT OF PRESCHOOLERS

The article is devoted to the study of the role of mass media in the process of intellectual development of preschoolers. According to the basic component of preschool education, preschoolers should have formed digital competence – the ability to use information, communication and digital technologies to meet their own individual needs and solve educational and game tasks based on acquired elementary knowledge, skills, and a positive attitude towards computers, computer and digital technology.

The modern mass media space and approaches to media education in the context of preschool pedagogy are analyzed. The focus is on the impact of different types of media content on children's cognitive abilities, including the development of speaking skills, imagination, attention, critical thinking, and social competencies. The article examines the specifics of the use of television, radio, computer games, e-books and educational applications in preschool education institutions. It is analyzed in detail how interactive media tools contribute to the development of children's cognitive abilities, stimulate their curiosity and ability to solve problems. In particular, the positive and negative aspects of media consumption, as well as the importance of choosing high-quality content to ensure effective intellectual development, are considered. The importance of media education as an integral element of the modern educational process, which allows preschool children to adapt to the information society, is emphasized. We consider media education of preschoolers as an integral part of the educational process, which consists of the following components (learning about media; learning, education and development through media and for media).

The influence of various media resources on the formation of critical thinking and the ability to analyze information, as well as their role in the development of speech and social skills, is analyzed. The study shows that media education has a significant potential for enriching the educational process in preschool education institutions, emphasizes the importance of integrating media education into educational programs of preschool institutions to prepare children for the challenges of the modern information society.

Key words: intellectual development, preschoolers, media education, massmedia, massmediaspace, mediaenvironment, mediatools.

Постановка проблеми. Одним з найважливіших завдань дошкільної освіти – інтелектуальний розвиток дітей дошкільного віку, який полягає у вмінні аналізувати, порівнювати, підсумовувати; у розвитку мовлення, здатності до самонавчання.

З розвитком технологій та зростанням доступу до різноманітних медіаресурсів роль засобів масової інформації у формуванні інтелектуальних здібностей дітей дошкільного віку стає беззаперечною. Інформатизація освіти – невідворотна тенденція, яка охоплює і дошкільний простір, стаючи все більш важливою частиною освітньої галузі. Медіасередовище має значний вплив на розвиток дітей дошкільного віку, тому важливо навчити їх ефективно використовувати його потенціал. Медіаосвіта є ключовим аспектом для формування медіаграмотної особистості. Використання медіатехнологій сприяє розвитку медіаторчості та пізнавальних можливостей дітей, активізуючи їх і дозволяючи виявити творчий потенціал. У Концепції впровадження медіаосвіти в Україні (2016 р.) зазначено, що стрімкий розвиток інформаційно-комунікаційних технологій та масмедіа потребує цілеспрямованої підготовки до вмілого і безпечного користування ними. Сучасні діти дошкільного віку постійно стикаються з великим потоком інформації через засоби масової інформації. В той час як кількість часу, проведеного з екранними медіа вдома, зростає, мало відомо про медіадосвід дітей у дошкільних установах.

Актуальність дослідження впливу засобів масової інформації на дітей дошкільного віку в контексті їх інтелектуального розвитку обумовлена тим, що цей період є ключовим для формування основних когнітивних, мовленнєвих, інтелектуальних та емоційних навичок. Особлива потреба в розвитку медіаосвіти визначається гострою необхідністю боротьби із зовнішньою інформаційною агресією та деструктивною пропагандою у сучасному стані жорстокої війни росії з Україною. Тому медіаосвіта стає ключовим елементом інформаційної безпеки країни, відіграє важливе значення у формуванні патріотичних почуттів серед молоді.

Аналіз досліджень. Проблему розвитку медіаграмотності дітей та молоді порушували у своїх дослідженнях такі українські вчені: О. Волошенко, В. Іванова, М. Коропатник, К. Крутій, І. Мицишин, О. Мороз, О. Обласова, Г. Онкович, О. Петрунько, С. Шумаєва. В їхніх дослідженнях розглянуто основні поняття; встановлено мету, завдання, концепції, функції, напрями, основні чинники становлення медіаосвіти. Значну увагу формуванню медіаграмотності дітей дошкільного віку у своїх розвідках приділяють такі вчені: С. Василюк, О. Качура, І. Кіндрат, О. Кравчишина, Ю. Семеняко, Т. Чашка, В. Чайка, Т. Швець. Аналіз концепцій та наукових досліджень вчених дозволив розглядати медіаосвіту дітей дошкільного віку як невід'ємну частину освітнього процесу, що складається з таких складових: навчання

про медіа; навчання, виховання й розвиток через медіа та для медіа. Головною метою Концепції впровадження медіаосвіти в Україні, схваленої президією Національної академії педагогічних наук України 21 квітня 2016 року, є сприяння розвитку в Україні ефективної системи медіаосвіти, що має стати фундаментом гуманітарної безпеки держави, розвитку і консолідації громадянського суспільства, протидії зовнішній інформаційній агресії, всебічній підготовці дітей і молоді до безпечної та ефективної взаємодії із сучасною системою медіа, формування у громадян медіаінформаційної грамотності і медіакультури відповідно до їхніх вікових, індивідуальних та інших особливостей. У даній статті ми проаналізуємо історичний і сучасний період розвитку медіаосвіти в закладі дошкільної освіти, схарактеризуємо сучасні тенденції розвитку медіакомпетентності вихователів закладів дошкільної освіти, емпірично з'ясуємо застосування масмедіа в сучасних закладах дошкільної освіти у роботі з інтелектуального розвитку дітей дошкільного віку. Визначимо роль засобів масової інформації у процесі інтелектуального розвитку дітей дошкільного віку

Мета статті – описати історичний і сучасний періоди розвитку медіаосвіти в закладі дошкільної освіти; проаналізувати вплив засобів масової інформації на інтелектуальний розвиток дітей дошкільного віку.

Виклад основного матеріалу. Головною метою сучасного виховання дітей дошкільного віку є розвиток їхнього інтелекту, набуття умінь і навичок, необхідних для успішного засвоєння нової інформації та її подальшого використання. Психологи та педагоги встановили, що період від народження до шести-семи років є найбільш сприятливим для розвитку інтелекту дитини.

Семен Гончаренко в Українському педагогічному словнику надає таке визначення поняттю «інтелект» – розумові здібності людини: здатність орієнтуватися в навколишньому середовищі, адекватно його відображати й перетворювати, мислити, навчатися, пізнавати світ і переймати соціальний досвід; спроможність розв'язувати завдання, приймати рішення, розумно діяти, передбачати (Гончаренко, 1997: 146).

Інтелектуальний розвиток не лише дає дитині можливість вивчати довколишній світ, а й впливає на її здатність сприймати простір і час, формувати пам'ять і мислення, розвивати вищі психічні функції. У дошкільному віці починається формування особистості, яке сильно залежить від емоційно-вольового розвитку та формування інтересів та мотивів. Тому цей період важливий для розвитку

інтелектуальних здібностей та психічних процесів, таких як пам'ять, увага, мислення та сприймання. Це сприяє легкості засвоєння інформації та умінню аналізувати та знаходити рішення в різних ситуаціях. У дошкільному віці відбувається перехід від сенсомоторного інтелекту до мислення за допомогою уявлень. Дитина розвиває образне мислення, що може призвести до дитячої логіки, коли вона не розуміє внутрішніх відношень між подіями і сприймає їх так, якими вони є безпосередньо.

Завдяки стрімкому технологічному прогресу та поширенню медіафункцій у суспільстві, удосконалення підходів до медіаосвіти в ранньому дитинстві стає надзвичайно актуальним завданням. На міжнародному рівні необхідність введення медіаосвіти вперше зафіксовано у Грюнвальдській Декларації з медіаосвіти (1982 р.), настанови якої пізніше поглиблювалися та деталізувалися на конференціях ЮНЕСКО та засіданнях Ради Європи. У новій редакції Концепції впровадження медіаосвіти в Україні термін «медіаосвіта» визначається як частина освітнього процесу, спрямована на формування в суспільстві медіакультури, підготовку особистості до безпечної та ефективної взаємодії із сучасною системою масмедіа, включаючи як традиційні (друковані видання, радіо, кіно, телебачення), так і новітні (комп'ютерно опосередковане спілкування, інтернет, мобільна телефонія) медіа з урахуванням розвитку інформаційно-комунікаційних технологій.

В контексті постійного розширення впливу медіа на життя суспільства, важливо зрозуміти, як цей процес еволюціонував від своїх початків до сучасних підходів. І. Кузьма (2020: 67), аналізуючи суспільно-політичні чинники, що визначають генезу медіа, тенденції розвитку дошкільної освіти, законодавчі акти та документи, що стосуються навчання та виховання дошкільників, виділила наступні періоди у розвитку медіаосвіти дітей дошкільного віку:

1. 1959–1990 рр. – етап пропагандистсько-виховного напрямку;
2. 1991–2010 рр. – етап компетентнісно-технологічного підходу;
3. 2011–2018 рр. – етап концептуально-експериментального розвитку.

У Концепції впровадження медіаосвіти в Україні визначено, що «дошкільна медіаосвіта є принципово інтегрованою і спрямована на збалансований естетичний та інтелектуальний розвиток особистості дитини (включаючи різні форми інтелекту, зокрема емоційний, соціальний і практичний інтелект), забезпечує її захист від агресивного

медіасередовища, уміння орієнтуватись, обирати і використовувати адаптовану відповідно до вікових норм медіа продукцію» (Концепція впровадження медіаосвіти в Україні, 2016: 15).

В Україні реалізація Концепції впровадження медіаосвіти проходить кілька ключових етапів, що відображають динаміку та зміни у цій сфері.

I етап – експериментальний (2010–2016 рр.) включає розробку навчальних програм та організацію курсів для підготовки медіапедагогів на базі закладів вищої та післядипломної освіти, що забезпечують масштабність експерименту та підготовку кваліфікованих фахівців. Формується позитивна громадська думка про необхідність медіаосвіти, яка включає усвідомлення її значення як інструменту підготовки дітей та молоді до ефективної взаємодії з сучасними медіа серед учителів, батьків та вихователів.

II етап – укорінення та стандартизація (2017–2020 рр.) передбачає організацію широкого громадського обговорення результатів, врахування ризиків та ресурсів, що сприяє формуванню позитивної громадської думки щодо важливості медіаосвіти. Масово готуються медіапедагоги у закладах вищої освіти та післядипломної педагогічної освіти. Розробляються інформаційно-методичні матеріали, програмне забезпечення та спільні медіаосвітні проекти.

III етап – розвиток та масове впровадження (2021–2025 рр.) передбачає розробку науково-методичного та організаційного забезпечення впровадження медіаосвіти у дошкільних, загальноосвітніх, професійно-технічних, вищих та поза-шкільних закладах освіти. Розвивається матеріально-технічна база, медіапедагоги оснащуються сучасними технологіями, співпрацюють з медіавиробниками (Концепція впровадження медіаосвіти в Україні, 2016: 15).

Ці етапи демонструють поступове становлення медіаосвіти як важливої складової освітнього процесу в Україні та щораз більший інтерес до її впровадження. Розвиток цієї сфери сприяє формуванню грамотних користувачів медіа та розвитку критичного мислення серед українського суспільства.

У стані війни розвиток медіаграмотності дітей дошкільного віку стає критично важливим. Ефективна медіаосвіта допомагає дітям розуміти та обробляти інформацію, яку вони отримують через масмедіа, зменшуючи негативний вплив на їх психічне здоров'я; розвивати критичне мислення та аналітичні навички, щоб вони могли розрізнити об'єктивну інформацію від спотворених фактів та пропагандистських матеріалів.

Дослідники В. Іванов та О. Шкоба, аналізуючи підходи до визначення понять у галузі медіаосвіти, зазначають, що мета медіаосвіти – досягнення медіаграмотності. «Медіаграмотність, – стверджують науковці, – це набуті під час навчання навички аналізу та оцінки медіа» (Іванов, 2012: 10). Медіаграмотність дошкільника визначається як знайомство дитини дошкільного віку з медіаресурсами, методами пошуку інформації, а також вміння на основі сформованих ціннісних орієнтирів створювати й аналізувати разом із батьками і вихователями базову медіапродукцію, дотримуватися культури медіаспоживання, виявляючи елементи критичного мислення (Концепція впровадження медіаосвіти в Україні, 2016: 8).

Т. Чашка у своїй праці виокремила шість найпоширеніших видів медіа, що використовуються у закладах дошкільної освіти для роботи із дошкільниками і впливають на інтелектуальний розвиток: фотографії та листівки, книжкова графіка та ілюстрації, мультфільми та відео, мультимедійні презентації, аудіозаписи та музика (Чашка, 2016: 98). Однак, цей перелік слід розширити, додавши до нього традиційні медіа (дитячі журнали та газети, радіо, телебачення) і новітні технології (інтернет, комп'ютери, планшети, смартфони та інші гаджети).

Виховання дітей дошкільного віку через медіа має як позитивний, так і негативний вплив, і визначається різноманітними факторами, такими як зміст програм, контекст їх використання, час, проведений перед екраном, і багато інших. Використання медіа в освітньому процесі сприяє розвитку мовлення, мислення, креативності, соціальних навичок, а також формуванню позитивних цінностей та моральних уявлень. Масмедіа разом з безліччю позитивних аспектів, також чинять і негативний вплив на дітей дошкільного віку. Необмежений доступ до відео, ігор, та інших форм медійного контенту може призвести до небажаних наслідків для психологічного, емоційного та соціального розвитку дошкільників. Відповідно, вивчення та розуміння цих негативних аспектів стає надзвичайно важливим завданням для батьків, педагогів та суспільства загалом, з метою забезпечення здорового та гармонійного зростання дітей.

На думку дослідниці Ю. Семеняко особливу увагу потрібно приділити дослідженню впливу комп'ютера на фізичне здоров'я, особливо у дошкільному віці, коли відбувається активний розвиток систем організму дитини (Семеняко, 2016: 87). К. Крутій висловлює сумнів щодо деяких мультиплікаційних фільмів і серіалів, які

відкрито пропагують антисоціальну поведінку, нехтування, цинізм, жорстокість до людей, підривають авторитет дорослих та навіть спонукають до порушення закону (Крутій, 2013: 87).

Формування медіаграмотності у дітей дошкільного віку вимагає комплексного підходу, який враховує їхні особливості та потреби. Це включає в себе розробку різноманітних форм і методів роботи, застосування спеціальних навчальних засобів та створення сприятливих умов для вивчення та практичного використання медійних ресурсів. Р. Голюк та Т. Ковбасюк виявили ключові умови для розвитку медіаграмотності у дітей дошкільників. Ці умови включають в себе вирішення актуальних проблем інформатизації закладів дошкільної освіти, підготовку педагогів до медіаосвітньої роботи, забезпечення гармонійної взаємодії між сім'єю та дошкільним закладом (Голюк, 2011). До прикладу, у Львівському національному університеті пропонуються різні курси і тренінги для підготовки вихователів до використання масмедіа в освітньому процесі. Зокрема під час здійснення підготовки першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за освітньо-професійною програмою 012 «Дошкільна освіта» викладаються такі дисципліни, як «Нові інформаційні технології», «Медіаосвіта та інформаційна культура дошкільників», «Основи медіаграмотності», «Сучасні інформаційно-комунікаційні технології та медіаосвіта». Вивчаючи ці дисципліни, студенти можуть отримати теоретичні знання та практичні навички, необхідні для ефективного використання різних медійних засобів у роботі з дітьми.

Р. Кондратенко виявила різноманітні форми і методи роботи вихователів з дітьми у закладах дошкільної освіти. Ці методи включають слухання художніх творів, розгляд картинок, виконання пізнавально-розважальних завдань та створення медіапродуктів, таких як журнали, газети та листівки. Важливе значення дослідниця приділила також використанню аудіовізуальних медіазасобів, включаючи перегляд мультфільмів, створення імітаційно-ігрових ситуацій, випуск фотогазет та фотофільмів. Крім того, вона відзначила важливість інтернет-технологій, які дозволяють використовувати різноманітні матеріали та засоби навчання, такі як електронні видання та аудіо-відеоматеріали, забезпечуючи доступ до навчаль-

ного контенту в будь-який час і з будь-якого місця (Кондратенко, 2013: 117–118).

У сучасних закладах дошкільної освіти необхідна розробка навчально-методичного забезпечення для впровадження медіаосвіти. Методичні матеріали потрібні для взаємодії з батьками, які часто мають розмите уявлення про медіа, медіаосвіту та медіаграмотність, пов'язані лише з масовими засобами комунікації, такими як радіо, телебачення та інтернет. Вони також необхідні для вихователів, які впроваджують медіаосвіту. Ю. Семеняко вбачає, що однією з проблем сьогодення є необмежене сприйняття дітьми інформації з різних медійних джерел. У таких ситуаціях саме батьки можуть допомагати своїм дітям у розумінні змісту медійних матеріалів; контролювати, щоб вони відбирали інформацію обережно та критично; втручатися, якщо вони вважають, що контент несприятливий для дитини, моніторити емоційний стан. У своєму дослідженні науковиця дійшла висновку, що лише половина батьків, які брали участь у дослідженні, мають достатній рівень медіаграмотності, необхідний для ефективного виховання дітей в цьому аспекті (Семеняко, 2016: 145).

Висновки. Отже, медіаосвіта дітей дошкільного віку є ключовою складовою сучасного виховання, спрямованою на розвиток інтелектуальних здібностей та навичок для успішної адаптації в сучасному інформаційному середовищі. Медіаграмотність дітей дошкільного віку включає знайомство з медіаресурсами, методами пошуку інформації, створенням та аналізом медіапродукції разом із дорослими, а також дотримання культури медіаспоживання. Важливу роль у медіаосвіті відіграють різні форми та методи роботи, такі як використання фотографій, книжкової графіки, мультфільмів, мультимедійних презентацій, аудіозаписів та музики. Необхідно також враховувати негативний вплив засобів масової інформації на дітей та забезпечувати контроль за їх медіаспоживанням. Успішна медіаосвіта потребує комплексного підходу, який включає підготовку педагогів, розробку навчально-методичного забезпечення та активну взаємодію з батьками. Тільки таким чином можна забезпечити гармонійний розвиток дітей та їхню підготовку до ефективної взаємодії з сучасними медіа.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Базовий компонент дошкільної освіти, 2021 р. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/bazovij-komponent-doshkilnoyi-osviti-v-ukrayini> (дата звернення: 15.07.2024).
2. Голюк Р. Ш., Ковбасюк Т. О., Голюк О. А. Педагогічні умови розвитку медіаграмотності дітей старшого дошкільного віку, 2017. URL: <http://conference.pu.if.ua/forum/files/22032017/6/Goljyk.pdf> (дата звернення: 16.07.2024).

3. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник. Київ: Либідь, 1997. 366 с.
4. Іванов В. В., Шкоба О. Я. Медіаосвіта та медіаграмотність: визначення термінів. Інформаційне суспільство. 2012. Вип. 16. Липень–грудень. С. 41–52.
5. Кондратенко Р. В. Виховання креативності в старших дошкільників у процесі медіаосвіти. Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. 2013. № 13 (272). Ч. I. С. 115–120. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vlup_2013_13%281%29__19 (дата звернення: 14.07.2024).
6. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні (нова редакція) / за ред. Л. А.Найдьонові, М. М. Слюсаревського. – Київ, 2016, 16 с. URL: <http://surl.li/pinyi> (дата звернення: 13.07.2024).
7. Крутій К. Л. Медіадидактичні особливості використання мультфільмів як засобу навчання мови і розвитку зв'язного мовлення дошкільників. Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Педагогіка. 2013. № 3. С. 85–90.
8. Кузьма І. Розвиток медіаосвіти дітей дошкільного та молодшого шкільного віку (1959–2018 рр.). Науковий вісник Ужгородського університету. Серія : Педагогіка. Соціальна робота. 2020. Вип. 1 (46). С. 64–69.
9. Семеняко Ю. Вплив інформаційного простору на особистість дитини дошкільника. Практична медіаграмотність: міжнародний досвід та українські перспективи: матер. Четвертої міжнар. наук.-практ. конф. (18–19 березня 2016 р.). Київ: Центр Вільної Преси, Академія української преси, 2016. С. 82–93.
10. Семеняко Ю. Культура медіаспоживання в сім'ї: сучасний стан дослідження проблеми. Молодь і ринок. 2016. № 11–12 (142–143). С. 142–146. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mir_2016_11-12_32 (дата звернення: 12.07.2024).
11. Чашка Т. Розвиток мовлення дошкільників засобами медіа. Практична медіаграмотність: міжнародний досвід та українські перспективи: матер. Четвертої міжнар. наук.-практ. конф. (18–19 березня 2016 р.). Київ: Центр Вільної Преси, Академія української преси, 2016. С. 93–108.

REFERENCES

1. Bazovyi komponent doshkilnoi osvity (2021) [The basic component of preschool education]. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/bazovij-komponent-doshkilnoyi-osviti-v-ukrayini> (access date: 15.07.2024). [in Ukrainian].
2. Holiuk R. Sh., Kovbasiuk T. O., Holiuk O. A. (2017) Pedagogichni umovy rozvytku mediahramotnosti ditei starshoho doshkilnogo viku. [Pedagogical conditions for the development of media literacy of older preschool children]. URL: <http://conference.pu.if.ua/forum/files/22032017/6/Goljyk.pdf>. (access date: 16.07.2024) [in Ukrainian].
3. Honcharenko S. U. (1997) Ukrainskyi pedahohichnyi slovnyk. [Ukrainian pedagogical dictionary]. Kyiv: Lybid, 366 s. [in Ukrainian].
4. Ivanov V. V., Shkoba O. Ya. (2012) Mediaosvita ta mediahramotnist: vyznachennia terminiv. [Media education and media literacy: definition of terms]. Informatsiine suspilstvo. Vyp. 16. Lypen–hruden. S. 41–52. [in Ukrainian].
5. Kondratenko R. V. (2013) Vychovannia kreatyvnosti v starshykh doshkilnykiv u protsesi mediaosvity. [Raising creativity in older preschoolers in the process of media education]. Visnyk LNU imeni Tarasa Shevchenka. № 13 (272). Ch. I. S. 115–120. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vlup_2013_13%281%29__19 (access date: 14.07.2024). [in Ukrainian].
6. Kontseptsia vprovadzhenia mediaosvity v Ukraini (2016) [Concept of introduction of media education in Ukraine]. (nova redaktsiia) / za red. L. A. Naidonovoi, M. M. Sliusarevskoho. – Kyiv, 16 s. URL: <http://surl.li/pinyi>. (access date: 13.07.2024). [in Ukrainian].
7. Krutii K. L. (2013) Mediadydaktychni osoblyvosti vykorystannia multfilmiv yak zasobu navchannia movy i rozvytku zviaznogo movlennia doshkilnykiv. [Media-didactic features of using cartoons as a means of teaching language and developing coherent speech of preschoolers]. Naukovi zapysky Ternopil'skoho natsionalnogo pedahohichnogo universytetu imeni Volodymyra Hnatiuka. Serii: Pedahohika. № 3. S. 85–90. [in Ukrainian].
8. Kuzma I. (2020) Rozvytok mediaosvity ditei doshkilnogo ta molodshoho shkilnogo viku (1959–2018 rr.) [Development of media education of children of preschool and primary school age (1959–2018)] Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Serii: Pedahohika. Sotsialna robota. Vyp. 1 (46). S. 64–69. [in Ukrainian].
9. Semeniako Yu. (2016) Vplyv informatsiinogo prostoru na osobystist dytyny doshkilnyka [The influence of information space on the personality of a preschool child]. Praktychna mediahramotnist: mizhnarodnyi dosvid ta ukrainski perspektyvy: mater. Chetvertoi mizhnar. nauk.-prakt. konf. (18–19 bereznia 2016 r.). Kyiv: Tsentri Vilnoi Presy, Akademiia ukrainskoi presy, S. 82–93. [in Ukrainian].
10. Semeniako Yu. (2016) Kultura media-spozhyvannia v simi: suchasnyi stan doslidzhennia problem [The culture of media consumption in the family: the current state of research on the problem]. Molod i rynek. № 11–12 (142–143). S. 142–146. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mir_2016_11-12_32 (access date: 12.07.2024) [in Ukrainian].
11. Chashka T. (2016) Rozvytok movlennia doshkilnykiv zasobamy media [Development of speech of preschoolers by means of media]. Praktychna mediahramotnist: mizhnarodnyi dosvid ta ukrainski perspektyvy: mater. Chetvertoi mizhnar. nauk.-prakt. konf. (18–19 bereznia 2016 r.). Kyiv: Tsentri Vilnoi Presy, Akademiia ukrainskoi presy, S. 93–108. [in Ukrainian].